

Ethical Requirements in the Implementation of International Laws in the Framework of the Government

S. Asoudeh¹, B. Vosoughi Fard Ph.D.^{2*}, A. Asadian Ph.D.³

1. Ph.D. student in Public Law, Emirates Branch, Islamic Azad University, Dubai, United Arab Emirates.

2. Dept. of International Law and Law, Kermanshah Branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran.

3. Dept. of Law, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

Abstract

Background: Moral imperatives, along with public order, have been accepted as one of the important restrictions in both the domestic legal system and the international legal system. This restriction should of course be interpreted very narrowly, considering the importance of establishing international relations, like public order. Ethical requirements become more important in the field of the implementation of international judgments, because the executive code of votes has not been specified, especially in the framework of the International Court of Justice, and we only deal with Article 94 of the United Nations Charter in this regard. The purpose of this research is to examine the rules and standards of ethical requirements in the implementation of international judgments in the framework of government governance.

Conclusion: The two obstacles that traditionally affect the execution of votes, whether domestic or international, are public order and moral imperatives. Ethical requirements refer to those rules and obligations that are related to traditions and fundamental cultural relationships. Ethical requirements are those moral requirements that are so important in a society that their violation will face a strong reaction from the society of the target country. It should be said that if the international obligations of the governments clash with their most fundamental domestic concerns, i.e., the basic laws, there will be a possibility of non-fulfillment of their obligations and lack of international responsibility in this field.

Keywords: *Moral Imperatives, State Sovereignty, International Votes, Principle Of Equality Of Sovereignty*

***Corresponding Author:** B. Vosoughi Fard, Dept. of International Law and Law, Kermanshah Branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran. Email: bvosoughifard@gmail.com

How to cite: S. Asoudeh, B. Vosoughi Fard, A. Asadian. Ethical requirements in the implementation of international laws in the framework of the government. *Ethics in Science and Technology*. 2024,19(2): 63-68.

Copyright © 2024 Authors. Published by Iranian Association for Ethics in Science and Technology. This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International license. (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>). Non-commercial uses of the work are permitted, provided the original work is properly cited

ملزومات اخلاقی در اجرای احکام بین المللی در چهارچوب حاکمیت دولتها

شیرین آسوده^۱، دکتر بابک وثوقی فرد^۲، دکتر احمد اسدیان^۳

۱. دانشجوی دکتری حقوق عمومی، واحد امارات، دانشگاه آزاد اسلامی، دبی، امارات متحده عربی.

۲. گروه حقوق و قوانین بین المللی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران.

۳. گروه حقوق، واحد تهران مرکز، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

(تاریخ دریافت ۱۴۰۱/۱۱/۱۳، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۱/۲۹)

چکیده

زمینه: ملزومات اخلاقی در کنار نظم عمومی به عنوان یکی از محدودیت های مهم هم در نظام حقوقی داخلی و هم در نظام حقوقی بین المللی مورد پذیرش قرار گرفته است. این محدودیت بایستی البته با توجه به اهمیت برقراری روابط بین المللی، به مانند نظم عمومی به صورت بسیار مضیق تفسیر شود. ملزومات اخلاقی در حوزه اجرای احکام بین المللی از اهمیت بیشتری برخوردار می شود چرا که ضابطه اجرایی آراء به ویژه در چارچوب دیوان بین المللی دادگستری مشخص نشده است و صرفا به ماده ۹۴ منشور ملل متحد در این زمینه برخورد می نماییم. هدف از انجام این پژوهش بررسی ضوابط و استانداردهای ملزومات اخلاقی در اجرای احکام بین المللی در چهارچوب حاکمیت دولتها است.

نتیجه گیری: دو مانعی که به صورت سنتی بر اجراء آراء خواه داخلی خواه بین المللی تاثیرگذاری می کنند، نظم عمومی و ملزومات اخلاقی هستند. ملزومات اخلاقی به آن دسته از قواعد و التزامات اطلاق می شود که به سنن و روابط بنیادین فرهنگی ارتباط پیدا می نماید. ملزومات اخلاقی آن دسته از الزامات اخلاقی است که آن چنان در یک جامعه دارای اهمیت اساسی هستند که نقض آن با واکنش شدید جامعه کشور هدف مواجه خواهد شد. باید گفت در صورت تقابل تعهدات بین المللی دولت ها با اصولی ترین دغدغه های داخلی شان یعنی قوانین اساسی، امکان عدم ایفای تعهدات و عدم مسئولیت بین المللی شان در این زمینه وجود خواهد داشت.

کلید واژگان: ملزومات اخلاقی، حاکمیت دولتها، آرای بین المللی، اصل تساوی حاکمیت

سر آغاز

"دیوان" به عنوان یکی از وسائل حل و فصل مسالمت آمیز اختلافات بین المللی است و خارج از مرزهای سیاست بین المللی اقدام نمی کند. دیوان محدود به تحولات سیاسی جهان و حقایق نظام سیاسی بین المللی و وجود دولتهایی با حاکمیت مستقل، قدرت، رسوم، آمال و اهدافی متفاوت می باشد. هنگامیکه دولتها نتوانند اختلافات خود را از طرق عادی دیپلماسی حل کنند، دیوان مجمعی می شود که میتواند در آن اختلافات را طرح نمود تا براساس معیارهای عینی حقوقی اتخاذ تصمیم گردد(۲). تاثیر ملزومات اخلاقی در دیوان بین المللی دادگستری صرفا در چارچوب منبع تصمیم گیری نبوده بلکه در این زمینه، به عنوان یک شیوه عملکرد از سوی قضات این نهاد قضایی بین المللی بایستی موردنظر قرار بگیرد.

با این که منابع اخلاقی در ماده ۳۸ اساسنامه دیوان بین المللی دادگستری^۱ به عنوان یکی از منابعی که دیوان بایستی در آرای خود استناد نماید، اشاره نشده است اما تاکنون در آرای متعددی به اهمیت الزامات اخلاقی^۲ یا مصادیق آن اشاره شده است. شایدترین مهم ترین کارکردی که دیوان بین المللی دادگستری در پی تحقق آن باشد یعنی تحقق عدالت^۳ را بتوان نشانگر تاثیرگذاری الزامات اخلاقی در عملکرد دیوان دانست(۱).

ملزومات اخلاقی همان گونه در زمینه اجرای آرای محاکم داخلی تاثیرگذار هستند در زمینه اجرای آرای محاکم بین المللی نیز مهم هستند. این امر به ویژه در کشورهای در حال توسعه از اهمیت بیشتری برخوردار می گردد که با ساختارهای اخلاقی^۴ پیچیده مواجه هستند.

رسیدن به کمال است یعنی به وسیله اخلاق ما معیاری بدست می آوریم که چه کاری خوب است و چه کاری بد. (۷) از نظر علمای مسیحی و اسلامی نیز تعاریفی در این زمینه مشاهده می شود از جمله توماس داکو بر این عقیده است: "اخلاق یک قاعده رفتاری انسانی است یعنی رفتاری اخلاقی است که مطابق با اراده و بر مبنای عقل می باشد." (۷).
 خواجه نصیرالدین طوسی نیز بر این مبنای معتقد است: "اخلاق علمی است که هدفش ایجاد یک منش است که انسان را از بد بازمی دارد و سبب می شود که هر کاری از روی اراده سر می زند آن کار مطلوب باشد. نتیجتاً اخلاق با اعمال ارادی سر و کار دارد." (۷).

در ادبیات حقوقی حقوق و اخلاق علاوه بر اینکه دارای کارکرد اجتماعی یکسانی هستند و معیارهایی را برای نظم بخشیدن به رفتار اجتماعی انسان ها بیان می کنند، نحوه بیان و شکل ظاهری گزاره های موجود در آنها نیز یکسان هستند؛ هر دو با افعال اختیاری انسان در ارتباطند و هر دو بیانگر رابطه فعل و غایت مطلوب آن می باشند. اما بسیاری از علما وجه امتیازاتی برای آن بیان نموده اند که بدین وسیله توانسته اند بین این دو تفکیک قائل شوند. بعضی اختلاف اهداف را از مهم ترین فرق آنها دانسته اند. زیرا آنها معتقدند هدف کلی قواعد حقوقی تأمین سعادت اجتماعی است، ولی هدف نهایی اخلاق، سعادت ابدی و کمال نهایی انسان است که فوق اهداف حقوقی و اجتماعی می باشد و از نظر مورد، وسعت بیشتری دارد و شامل مسائل فردی هم می شود. برخی نیز تفاوت اساسی را انگیزه انجام کار دانسته اند و معتقدند مقصود در احکام حقوقی به فعلیت رسیدن عملی است، حال به هر نیت و انگیزه ای که انجام شود فرقی نمی کند، ولی در احکام اخلاقی وصول به مقصود جز با قصد و نیت فاعل ممکن نمی باشد. پاره ای از اندیشمندان حقوق را به زندگی مادی، و موضوع اخلاق را به معنویات اختصاص داده اند. افراد بسیاری هم وجه امتیاز را در نوع ضمانت اجرایی و برخی در منشأ وضع و الزام دانسته اند. تفاوت اخیر را در نظام های غیردینی می توان پذیرفت، زیرا در این گونه نظام ها احکام حقوقی، توسط دولت تأمین و تضمین شده و احکام اخلاقی، دارای خاستگاه متفاوتی می باشد، اما در نظام اسلامی^۶ حقوق و اخلاق، هر دو از یک چشمه سیراب شده اند و دارای منشأ واحدی می باشند (۸).

بنابراین ملزومات اخلاقی (اخلاق حسنه) به آن دسته از قواعد و التزامات اطلاق می شود که به سنن و روابط بنیادین فرهنگی ارتباط پیدا می نماید. نمونه ای از توجه به ملزومات اخلاقی در رویه های قضایی بین المللی^۷ عبارت است از قضیه *Otto-Preminger-Institut v. Austria* (۸) در این پرونده دادگاه اروپایی حقوق بشر اعلان نمود که توقیف و مصادره فیلمی که در نتیجه توهین به مقدسات دین مسیحیت بوده است و به منظور حفاظت از حقوق شهروندانی صورت گرفته است که نبایستی در معرض توهین به مقدسات دینی خود قرار می گرفته اند. بنابراین نمایش یک اثر فرهنگی به این دلیل که با ملزومات اخلاقی یک جامعه در تعارض بوده است برای حفاظت از اخلاق حسنه متوقف شد.

به عبارت دیگر، در صورتی که قضات به ایفای وظایف خود به نحو اخلاقی بپردازند، اجرای آراء نیز به نحو مطلوب تری صورت خواهد پذیرفت چرا که آرای که با تکیه بر منابع اخلاقی صادر شده باشد، به نحو مطلوب تری می تواند اقلان عمومی را کسب کند (۳).

با توجه به اهمیت توجه به ملزومات اخلاقی در سطح ملی و بین المللی پژوهش حاضر با هدف بررسی ضوابط و استانداردهای ملزومات اخلاقی در اجرای احکام بین المللی در چهارچوب حاکمیت دولتها شکل گرفت.

بحث

مفهوم ملزومات اخلاقی

در قضایای متعددی در نزد دیوان بین المللی دادگستری به ملزومات اخلاقی اشاره شده است از جمله؛ قضیه شرکت نفتی ایران - انگلستان (بریتانیا علیه ایران)، اینترهاندل (سوئیس علیه ایالات متحده آمریکا)، صلاحیت ماهی گیری (بریتانیا علیه ایسلند)، صلاحیت ماهی گیری (جمهوری فدرال آلمان علیه ایسلند)، آزمایش های هسته ای^۵ (استرالیا علیه فرانسه)، آزمایش های هسته ای (نیوزیلند علیه فرانسه)، محاکمه اسرای جنگی پاکستانی (پاکستان علیه هند)، فلات قاره دریای اژه (یونان علیه ترکیه)، کارمندان کنسولی و دیپلماتیک ایالات متحده آمریکا در ایران (ایالات متحده آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران)، اختلافات مرزی (بوکینافاسو علیه جمهوری مالی)، فعالیت های نظامی و شبه نظامی در و علیه نیکاراگوئه (نیکاراگوئه علیه ایالات متحده آمریکا)، اقدامات مسلحانه مرزی و فرامرزی (نیکاراگوئه علیه هندوراس)، رای دآوری مورخه ۳۱ جولای ۱۹۸۹ میلادی (گینه بیسائو علیه سنگال)، عبور از طریق کمربندی گریب (فنلاند علیه دانمارک)، مسایل مرتبط با تفسیر و اعمال کنوانسیون ۱۹۷۱ مونترال ناشی از حادثه هوایی در لاکربی (جمهوری عربی لیبی در مقابل بریتانیا)، اعمال کنوانسیون پیشگیری و مجازات جرم ژنوسید (بوسنی و هرزگوین در مقابل صربستان و مونته گرو)، مرز سرزمینی و دریایی بین کامرون و نیجریه (کامرون در مقابل نیجریه که گینه استوایی در آن به عنوان ثالث ورود نموده است)، آزمایش های هسته ای بین نیوزیلند و فرانسه، لاگران (بین آلمان و ایالات متحده آمریکا)، فعالیت های مسلحانه در سرزمین کنگو (جمهوری دموکراتیک کنگو در مقابل رواندا)، آونا و سایر اتباع مکزیکی (مکزیک در مقابل ایالات متحده آمریکا)، آسیاب های گندم در رودخانه اروگوئه (آرژانتین علیه اورگوئه) (۴).

در تمام این پرونده ها ملزومات اخلاقی در صدور رای دیوان بین المللی دادگستری موثر بوده است. مفهوم ملزومات اخلاقی که در ادبیات حقوق بشری، مرسوم است، یکی از محدودیت های عمده در زمینه اجرای احکام بین المللی است و برای درک مفهوم ملزومات اخلاقی می بایست ابتدا درک صحیحی از مفهوم اخلاق در حقوق به دست آورد (۵ و ۶).

اخلاق در عالم حقوق و در زبان قانون گذاران، تعاریف واحدی را به خود اختصاص نداده است بلکه در این زمینه، تعاریف مختلفی مشاهده می شود از جمله اینکه اخلاق "مجموعه قواعدی که لازمه نیکوکاری و

مدل اخلاق کانتی در ملزومات اخلاقی (اخلاق حسنه) در دیوان بین المللی دادگستری

تجربه نشان می دهد که آن چه از ملزومات اخلاقی در دیوان بین المللی دادگستری موردنظر است، مدل اخلاق کانتی^۸ است. از نگاه کانت، اراده و خواست خیر، بالاترین خیراست، سایر مصادیق خیر حول محور اراده و خواست خیر معنا و مفهوم پیدا می نمایند که از جمله آن می توان به آزادی اشاره نمود(۹). کانت، آزادی را به عنوان صفت اراده محسوب می کند. کانت آزادی را نیز به دو معنا گرفته است به نحوی که در اثر "عقل محض"، آزادی را به معنای خودانگیختگی دانسته در حالی که در "بنیاد متافیزیکی اخلاق"، به معنای خود مختاری و خود قانون گذاری آمده است. در هر صورت، از نظر کانت، اراده چیزی است که بر اساس اصل های اختیاری سوژکتیوی بنیان نهاده شده است که هر کدام از آنها تحت عنوان "ماکسیم" نامیده می شود(۱۰).

از نظر کانت، خوبی وسایل تابع خوبی غایاتی است که دارند و خوبی غایات مزبور، تابع نقشی است که در رسیدن به سعادت ایفاء می کند و خوبی و خیر آن سعادت نیز مشروط به داشتن اراده خیر است. بنابراین، خیر بودن اراده وابسته به زمینه یا زمان خاصی نیست بلکه خیر در هر شرایطی، خیر است(۹).

کانت، سپس خیرهایی را که منشاء و خاستگاه آن اراده و خواست خیر نیست برشمرده و آن ها را از خیرهایی که منشاء و خاستگاه آن، اراده و خواست خیر است؛ متمایز می سازد؛ بر این اساس، به دهش های طبیعت به عنوان مصادق بارز خیرهای دسته اول اشاره می کند و مواردی مانند استعدادهای ذهنی چون هوش، تخیل، سرعت انتقال، ذوق هنری، شخصیت و دهش های بهروزی هم چون قدرت، ثروت، سلامت و سعادت را برمی شمرد. بر این اساس، کانت معتقد است که هیچ یک از موارد فوق الذکر، خاستگاه اراده شان، خیر مطلق و نامشروط نیستند بلکه اراده در هر جهتی که بخواهد آن ها را بکار می گیرد(۱۱).

از نظر کانت، زمانی می توان اراده و خواست را به صورت ذاتی، یک اراده و خواست خیر دانست که عمل از روی وظیفه به انگیزه انجام حکم عقل صورت گرفته است و وی این تعریف را از وظیفه ارایه می دهد که وظیفه عملی است که شخص ملزم به ایفاء آن است. بنابراین در صورتی که عملی از روی نفع و مصلحت شخصی، همدلی یا سعادت صورت گیرد، دارای اراده خیر نیست و در نتیجه ارزش اخلاقی ندارد گرچه ممکن است از ارزش عاطفی^۹ و روان شناختی برخوردار باشد. کانت از این گزاره به این امر دست می یابد که زمانی که گفته می شود که عملی دارای ارزش اخلاقی^{۱۰} نیست بدین معنا نیست که عملی ضداخلاقی صورت پذیرفته ذات بلکه به این معنا است که از میان ارزش ها، صرفاً ارزش اخلاقی را با خود ندارد اگرچه ممکن است ارزش های زیباشناختی^{۱۱}، هنری، عاطفی و روان شناختی را با خود به همراه داشته باشد(۱۱).

مشکلات در زمینه استناد به ملزومات اخلاقی توسط دیوان بین المللی دادگستری

الف) ارجحیت حفظ صلح و امنیت بین المللی بر ملاحظات اخلاقی:

در محیط بین المللی، اختیارات دیوان بین المللی دادگستری به مانند محاکم قضایی صرفاً محدود به بررسی واقعیات و عینیت یک قضیه نمی باشد. به این معنا که دیوان بین المللی دادگستری در اتخاذ تصمیمات خود، علاوه بر واقعیات پرونده و مقررات معاهداتی، عرفی و اصول کلی حقوقی موجود متناسب به این امر نیز توجه می نماید که صدور آراء تا چه میزان می تواند منتهی به حفظ صلح و امنیت منطقه ای و بین المللی شده یا آن را به مخاطره بیندازد و از آنجا که نظام سازمان ملل متحد بر مبنای حفاظت از صلح و امنیت بین المللی بنا شده است، در مواردی که دیوان تشخیص دهد که صدور رأیی مغایر با این صلح و امنیت بین المللی می باشد، از صدور رای خودداری می نماید. این امر به ما این نتیجه را می رساند که عدالت در رویه دیوان بین المللی دادگستری با مفهوم حفظ صلح و امنیت بین المللی و منطقه ای بسیار گره خورده است و نمی توان این دو بخش را به عنوان دو جزیره جداگانه و مستقل از یکدیگر دانست(۲).

نهایتاً بایستی گفت که عدالت بین المللی با عدالت داخلی تفاوت دارد چرا که با مفهوم صلح و امنیت پیوند ناگسستی دارد. البته گاهی ممکن است مفهوم عدالت بین المللی با صلح و امنیت بین المللی در تعارض قرار بگیرد یا به هم ارتباط پیدا نکنند.

ب) عدم امکان تجدیدنظر از آرای دیوان بین المللی دادگستری بر اساس ملاحظات اخلاقی

ملاحظات اخلاقی هیچ نقشی را در زمینه تجدیدنظر از آرای دیوان بین المللی دادگستری ایفاء نمی کنند. بر اساس ماده ۶۰ اساسنامه دیوان بین المللی دادگستری، نمی توان از آرای دیوان درخواست تجدیدنظر داشت به جز در شرایطی که به موجب ماده ۶۱ مقرر شده باشد. در این خصوص، ماده ۶۱ مقرر داشته است:

"۱- تجدید نظر از حکم را نمی توان از دیوان تقاضا نمود مگر در صورت کشف یک امری که در قضیه اثر قطعی داشته، و قبل از صدور حکم، خود دیوان و طرفی که تقاضای تجدید نظر می نماید، از وجود آن امر اطلاع نداشته اند و از ناحیه طرف مزبور هم تقصیری برای این عدم اطلاع نبوده است.

۲- آیین تجدید نظر بر طبق حکمی شروع می شود که از طرف دیوان صادر شده و به موجب آن صراحتاً وجود امر جدیدی را که دارای کیفیات لازم برای امکان تجدید نظر می باشد اشتهاد کرده و از این حیث درخواست تجدید نظر را قابل قبول اعلام می دارد.

۳- دیوان می تواند شروع آیین تجدید نظر را به اجرای قبلی حکم متوقف سازد.

اختلاف مزبور متضمن اثرگذاری بر منفعتی از منافع حقوقی آنان باشد، حق ورود به دعوا را خواهند داشت (۱۶).

دوم این که هدف دقیق مداخله و ورود به عنوان ثالث دعوا صرفاً آگاه کردن دیوان از وجود یک منفعت حقوقی نیست بلکه شامل همکاری با دیوان در جهت حمایت از حق مزبور است. بنابراین، ورود ثالث برای یک دولت، صرفاً فرصتی برای صرف وجود یک منفعت حقوقی یا برای اطراف اختلاف، مجالی جهت مباحثه پیرامون مسائل مربوط به ماهیت دعوا تلقی نمی گردد. (بندهای ۲۹ تا ۳۶)

سوم این که درباره مبنا و قلمرو صلاحیت، دیوان خاطرنشان می سازد که لزوماً اساسنامه یک مبنای صلاحیتی را میان ثالث و اطراف اختلاف به عنوان شرطی جهت مداخله به عنوان ثالث مطمح نظر قرار نمی دهد. (بندهای ۳۷ تا ۴۳)

چهارم این که مطابق آیین نامه کاری دیوان، در خصوص ارائه ادله جهت ورود به عنوان ثالث، این امر بر عهده ثالث خواهد بود که چه نوع اسنادی را (از جمله تصاویر) جهت اثبات منفعت حقوقی خود به دادخواست خویش ضمیمه می نماید. ضمن این که گرچه دیوان به این نتیجه برسد که باید دادخواست ورود ثالث را رد نماید، اما این امر مانع از آن نیست که در این مرحله از رسیدگی نیز در خصوص دریافت اطلاعات و توجه بدانها، از ممنوعیتی برخوردار باشد. (بندهای ۴۴ تا ۵۱).

نتیجه گیری

دو مانعی که به صورت سنتی بر اجراء آراء خواه داخلی خواه بین المللی تأثیرگذاری می کنند، نظم عمومی و الزامات اخلاقی (اخلاق حسنه^{۱۵}) هستند. تأثیر این دو عامل یعنی نظم عمومی و الزامات اخلاقی البته بایستی به صورت استثناء باشد چرا که بر طبق کنوانسیون بین المللی حقوق معاهدات ۱۹۶۹ نیز تنها در صورت تقابل تعهدات بین المللی دولت ها با اصولی ترین دغدغه های داخلی شان یعنی قوانین اساسی، امکان عدم ایفای تعهدات و عدم مسئولیت بین المللی شان وجود خواهد داشت. این امر موجب می گردد که اخلاق حسنه را صرفاً هر گونه الزامات اخلاقی در یک جامعه ندانیم بلکه صرفاً آن دسته از الزامات اخلاقی هستند که آن چنان در یک جامعه دارای اهمیت اساسی هستند که نقض آن با واکنش شدید جامعه کشور هدف مواجه خواهد شد. به نظر می رسد که با وجود این که الزامات اخلاقی به عنوان یکی از منابع موجود در ماده ۳۸ اساسنامه دیوان بین المللی دادگستری ذکر نشده است اما نمی توان به فهرستی که در این ماده ذکر شده است اکتفاء کرد کما اینکه در این ماده به اقدامات یکجانبه دولت ها نیز اشاره ای نشده است اما امروزه می دانیم که اقدامات یکجانبه به عنوان یکی از منابع اصلی تعهدات دولت ها در حقوق بین الملل شناسایی می شود.

بر اساس آنچه گفته شد پیشنهاد می شود:

۱- منابع حقوق بین الملل مندرج در ماده ۳۸ اساسنامه دیوان بین المللی دادگستری بایستی بسط پیدا کرده و علاوه بر منابع سنتی که در این

۴- درخواست تجدید نظر باید منتهی در ظرف شش ماه از تاریخ کشف امر جدید به عمل آید.

۵- پس از انقضای ده سال از تاریخ حکم هیچ درخواست تجدید نظر امکان پذیر نخواهد بود. (۱۲)

بنابراین، بر اساس ماده ۶۱ اساسنامه دیوان، بایستی شرایطی در زمینه تحقق تجدیدنظر از آرای دیوان وجود داشته باشد اولاً اینکه امری کشف گردد که موثر در رای دیوان بوده ثانیاً هم دیوان و هم طرفی که درخواست تجدیدنظر نموده است از وجود آن بی اطلاع باشد ثالثاً درخواست تجدیدنظر بایستی ظرف شش ماه از تاریخ کشف امر جدید به عمل آید و در صورتی که ده سال از تاریخ صدور حکم دیوان بین المللی دادگستری گذشته باشد و درخواست تجدیدنظری صورت نگرفته باشد، در این شرایط حتی در صورت کشف امر جدید نیز امکان تجدیدنظرخواهی از آرای دیوان وجود نخواهد داشت (۱۳).

ج) عدم امکان ورود ثالث به دعوی بر اساس ملاحظات اخلاقی

در هیچ یک از پرونده هایی که در دیوان بین المللی دادگستری به عنوان ورود ثالث مطرح شده است، وارد ثالث بر مبنای ملاحظات اخلاقی^{۱۲} وارد دعوی نشده است از جمله آن می توان به قضیه اختلاف زمینی^{۱۳} و دریایی میان نیکاراگوئه و کلمبیا اشاره نمود (۱۴). دیوان بین المللی دادگستری اعلام کرد که در قضیه اختلاف زمینی و دریایی میان نیکاراگوئه و کلمبیا، دولت های کاستاریکا و هندوراس که درخواست ورود ثالث را در قضیه مزبور داشته اند، اجازه چنین ورودی را به واسطه عدم منفعت حقوقی^{۱۴} ندارند و از این رو، دادخواست آن ها از سوی دیوان در این خصوص رد می شود. دیوان در دو رأی جداگانه به این موضوع می پردازد.

در رأی مربوط به درخواست ورود کاستاریکا، دیوان با ترکیب نه رأی در برابر هفت رأی معتقد است که کاستاریکا اجازه ورود به دعوی میان نیکاراگوئه و کلمبیا را در مقام ثالث نخواهد داشت. (بند ۹۱) در رأی جداگانه مربوط به هندوراس نیز دیوان یادآوری می کند که هندوراس در ابتدا قصد ورود به عنوان یکی از اطراف اصلی اختلاف را دارد و اگر به مقصود خویش نرسید، از دریچه ورود ثالث دعوا شود. (بندهای ۲۲ تا ۳۰) در رأی مربوطه نیز دیوان با ترکیب سیزده رأی در مقابل دو رأی، دولت هندوراس چه به عنوان طرف اختلاف و چه به عنوان طرف ثالث اجازه ورود به دعوی حاضر را ندارد. ضمن اینکه دیوان تأکید دارد که ماده ۶۲ اساسنامه برخلاف ماده ۶۳ ادعای داشتن نفع حقوقی در دعوا، به خودی خود حقی را برای طرف ثالث جهت ورود به دعوا ایجاد نمی کند. (بندهای ۳۱ تا ۳۹) عمده استدلالات دیوان در هر دو رأی مشترک می باشد (۱۵ و ۱۶).

اول این که دیوان در بخش استدلالات خویش، موضوع را چنین آغاز می نماید که مطابق مواد ۶۲ اساسنامه و ۸۱ آیین نامه دیوان، دولت هایی که طرف مستقیم دعوا نمی باشند، تنها در صورتی که رسیدگی به

3- Justice	عدالت
4- Moral structures	ساختارهای اخلاقی
5- Nuclear test	آزمایش هی هسته ای
6- Islamic system	نظام اسلامی
7- International judicial procedures	رویه های قضایی بین المللی
8- Kant's ethics	اخلاق کانتی
9- Emotional values	ارزش های عاطفی
10-Moral values	ارزش های اخلاقی
11-Aesthetic values	ارزش های زیباشناختی
12-Ethical considerations	ملاحظات اخلاقی
13-Land disputes	اختلافات زمینی
14-Legal benefit	منفعت حقوقی
15-Good ethics	اخلاق حسنه

ماده بدان اشاره شده است، منابع جدید هم چون الزامات اخلاقی نیز بایستی مورد اشاره قرار بگیرد.

۲- الزامات اخلاقی بایستی به عنوان استثنایی تفسیر شود و تا بدانجا که امکان دارد بایستی از استناد بدان در زمینه عدم اجرای آرای دیوان بین المللی دادگستری خودداری گردد چرا که به عنوان دستاویزی برای دولت ها در زمینه عدم اجرای آرای دیوان مورد استناد عمده قرار نگیرد.

ملاحظه های اخلاقی

در این پژوهش مروری با معرفی منابع مورد استفاده، اصل اخلاق امانت داری علمی رعایت و حق معنوی مولفین آثار محترم شمرده شده است.

واژه نامه

- 1- دیوان بین المللی دادگستری
2- الزامات اخلاقی

References

- Golkar S, Hashemi SM, Zareh A. Ethical conflicts of the decisions of the International Court of Justice and the Security Council in the field of peaceful resolution of international disputes. *Ethical Research Quarterly*, 2019; 10(37): 281-302. (In Persian).
- Arjahini H. Political solutions to settle international disputes. *Marefat Legal Journal*, 2013; 69: 1-9. (In Persian).
- Sarvarian A. *Professional ethics at the international bar*, OUP Oxford. 2013. Received from: <https://www.icj-cij.org/en/cases-by-phase/provisional-measures>
- Kazemi Jaliseh F, Amini Nia A, Hasanpour J. Online judgment in the context of international and national rules: ethical and legal challenges. *Ethics in Science and Technology*, 2022; 17(2): 22-28. (In Persian). Dor: [20.1001.1.22517634.1401.17.2.4.6](https://doi.org/10.1001.1.22517634.1401.17.2.4.6)
- Karbas Foroush G, Varvaei A, Tavasolizadeh T. Victims' law seen from the perspective of fair trial and ethics in the Criminal Procedure Code of 2013 and the International Criminal Court Statute. *Ethics in Science and Technology*, 2020; 15 (3) :20-25. (In Persian). Dor: [20.1001.1.22517634.1399.15.3.4.4](https://doi.org/10.1001.1.22517634.1399.15.3.4.4)
- Katouzian N. Ethics and law. *Ethics in Science and Technology*, 2007; 1(2). 80-85. (In Persian).
- Atrak H. Applied ethics, meaning and concept. 3rd National Conference of Sohrudi with the Emphasis of Applied Ethics, Zanjan University. 2012. (In Persian).
- Safarian H, Shidaeiyan Arani M. Ethics and Law: The Place of Fairness in Fair Proceedings. *Int. J. Ethics Soc.* 2024; 5 (4) :15-25. Doi: [10.22034/ijethics.5.4.15](https://doi.org/10.22034/ijethics.5.4.15)
- Kavosi Kamkar L, Taajobi M. Predicting the productivity of human resources based on spiritual intelligence, organizational optimism and Kant's ethical conscientious view. *Ethics in Science and Technology*, 2022; 17(1): 58-65. (In Persian). Dor: [20.1001.1.22517634.1401.17.1.9.9](https://doi.org/10.1001.1.22517634.1401.17.1.9.9)
- Alzobaidi MM. *Bride crown jewels dictionary*. 1st ed. Beirut: Dar Alhadaya. 2013. (In Arabic).
- Azarmanesh A, Bizhani Mirza T. The role of the prosecution in judging the criminal system from a moral and legal perspective. *Ethics in Science and Technology*, 2022; 17 (1) :30-35. (In Persian). Dor: [20.1001.1.22517634.1401.17.1.4.4](https://doi.org/10.1001.1.22517634.1401.17.1.4.4)
- Shibatzadeh K, Arfania B, Rostami V. Investigating legal loopholes in the field of official documents in iran and its ethical implications. *Ethics in Science and Technology*, 2022;17(3): 1-6. (In Persian). Dor: [20.1001.1.22517634.1401.17.3.2.6](https://doi.org/10.1001.1.22517634.1401.17.3.2.6)
- Nourizad E, Mojtahed Soleimani A, Seyyed Morteza Hoseini R. Criminal mediation as a doctrine of restorative justice from the perspective of law and ethics. *Ethics in Science and Technology*, 2021; 15(4): 1-6. (In Persian). Dor: [20.1001.1.22517634.1399.15.4.1.3](https://doi.org/10.1001.1.22517634.1399.15.4.1.3)
- Fasihzadeh A. Breach of the principles of trail and legal rules in insolvency action. *Private Law Research*, 2017; 6(20): 101-125. (In Persian).
- Mojtahedi M. An introduction to law settlement of disputes on international investments, as set forth at " ICSID Convention". *Jurisprudence and Islamic Law*, 2011; 2(3): 175-199.
- Saber M. *Procedure of the international criminal court*. 2nd ed. Iran/Tehran: Dadgostar Publication. 2009. (In Persian).